

i Lørdags ved Forhandlingen af Indværgsministeriets Budget, er der, hvor der er nogen Dissens og et temmelig bestemt Flertal, og et ligesaa bestemt Mindretal; men Mindretallet er dog ved § 21 paa enkelte Punkter — i alt Fald paa et enkelt Punkt — blevet mere indskrænket, end det pleier at være. I det Hele taget tror jeg dog, at hvad jeg har at sige, maa kunne betragtes som et Udtryk for de Anskuelse, som have ledet Mindretallet til den Stilling, det har indtaget. Inden jeg gaar ind paa selve den foreliggende Sags Behandling, skal jeg blot med et Par Ord omtale en Ytring, som i Lørdags faldt fra den ærede Ordfører. Han sagde, at han antog, det var en stikende Overenskomst, at man under de nuværende Omstændigheder ved denne Behandling vilde holde sig til de foreliggende Spørgsmaal. Jeg tror nu, det er noget Mere end stikende Overenskomst, at ved en Sags 2den Behandling holder sig til disse; aldeles affet fra de for Haanden værende Omstændigheder tror jeg, at dette altid er det Rigtige, og jeg tror derfor, at man vil have lært, at det ikke er heldigt ved en Finantslovs Behandling at bruge den Fremgangsmaade, vi i Aar have brugt, nemlig at tie den 1ste Behandling til. — Det vil ses af Betænkningen, at der for det i Dag foreliggende Ministeriums Budgets Vedkommende, ligesom for det, vi behandlede i Lørdags, er en dobbelt Række af Behandlingsæmner, nemlig saadanne, som ikke have givet Anledning til Endringsforslag, og saadanne, der have ledet til Endringsforslag. Ved det Budget, vi her have med at gøre, have vistnok de første den største Betydning. Jeg skal da vende mig til det første Nummer i Betænkningen med Hensyn til Kirke- og Undervisningsministeriet, nemlig Nr. 89, hvor vi møde den ærede Ordfører og det med ham samstemmende Flertals stadige og høje Lank, nemlig den, at faae alle de saakaldte særlige Fonds inddragne i den almindelige Statskasse. Vi have gjentagne Gange hørt, at dette skulde være saa overordentlig Hensigtsmæssigt. Den væsentligste Grund, jeg har hørt anføre derfor, er den, at det gav en lettere Bestyrelse, og at det var rimeligt, at disse Domæner, eller hvad man nu vil kalde disse Midler, som Staten saaledes besidder, alle kom ind under den samme Forvaltning. Dersom dette var det Æneste, de ærede Herrer ønskede at opnaa, tror jeg, at de kunde opnaa det med Samstemning af os, der saa overordentlig varmt modsatte os deres Lankes Udførelse i dens Helhed, idet der i og for sig vel Intet kunde være til Hindrer for, at samtlige Statens forskjellige Eiendomme i de forskellige Egne, for saa vidt de egnede sig dertil, kom under en og samme Bestyrelse, medens de dog alligevel vedbleve at bestaa som særlige Fonds. Mine Grunde til saa gjentagende og med saa megen Stykke og Varme, som jeg fornaar, at modsatte mig Realisationen af de Herrer's Lank,

har jeg tidligere havt Leilighed til at udtale her i Salen; men jeg anser det for rigtigt, at hver Gang disse Spørgsmaal kommer frem, og dette Dnske bliver fremfat, da ogsaa den modsatte Betragtning kommer til Orde. Jeg anser dette for saa vigtigt, at jeg ikke kan frigjøre mig for noget udførligere at udtale mig om Sagen. De Midler, hvormed Spørgsmaalet her dreier sig, hidrøre, som vel bekendt, fra tidligere Kloster- og Bispegods. Da man ved Reformationens Indførelse med en overordentlig ivrig Gudsfrygt berøvede Klosters og Bisper de Eiendomme, som vare dem tillagte for en stor Del ved private Gaver, var man dog saa hensynsfuld, at man henlagde en meget væsentlig Del deraf til Fremme af den høiere Undervisning her i Landet. Man gjorde derved sig selv og Efterlægten en ganske overordentlig stor Tjeneste. Det blev nemlig derved muligt under de overordentlig vanskelige finantsielle Forhold, som til disse Tider fremkom under de absolute Cenevolbskonger, dog at bevare en Kontinuitet i den høiere Undervisnings Fremme her i Landet, og man har i Sandhed ogsaa gjort den nuværende Slægt en ganske overordentlig stor Tjeneste dermed; thi Enhver, der vil gjennemgaa vore Statsregnskaber, vil se, at den nuværende Slægt i Grunden aldeles Intet udreder af sit eget Arbejds Overflod til disse Formaal; den faar den fremmede ved Forsædresnes Gaver. De Herrer sige nu: Fordi vi inddrage disse særlige Fonds i Statskassen, kan der i Sandhed blive sørget lige godt for disse Formaal. Ja, det kan se saaledes ud, men jeg vil dog gjøre opmærksom paa, at Erfaringen i den Henseende, som i saa mange andre Henseender, er en overordentlig god Læremester; og vi have Erfaring for her i Landet, at saadanne Fonds, der have været bestemte til særlige Diener, men ere bleve inddragne i den almindelige Statskasse, ere forsvundne i den almindelige Skuffe. Mindet om, hvorfra disse Beløb ere komne, er forsvundet, og da man har fundet, at man gjerne kunde undlade at fyldestgjøre de paagjældende Interester, har man ogsaa ophørt at fyldestgjøre dem. Der foreligger saaledes for Armeens Vedkommende et ret slaaende Exempel herpaa, idet nogle Fonds, der tilhørte det gamle Landkadet-akademi, som forsvandt med dette, og den Bestemmelse, de havde, nemlig at lette Officerers Børns Opdragelse til Militære, er ogsaa forsvunden. (Ordførere n: Det var under Rigsraadet!) Det er ligegyldigt, hvem der gjorde det; den ene Forsamling er i den Henseende ikke bedre end den anden. Jeg sagde før, at det har været en særdeles betydelig Belgjerning for os, at disse Fonds ere tilstede og ere bevarede, idet man, naar man vil se paa vort Statsregnskab og Budget, vil finde, at vi, dersom vi skulde fremme disse Formaal paa samme Maade, som de nu fremmes, og dersom vi skulde tage Pengene hertil ud af vore aarlige Statsindtægter, vilde blive nødsagede til at